

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 126/2011-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., T., zastúpeného advokátom Mgr. M. P., M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie čl. 1 ods. 1 a 2 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nesprávnym úradným postupom a nečinnosťou Ministerstva financií Slovenskej republiky a Slovenskej obchodnej inšpekcie a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 199/10-43 z 1. júla 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2010 doručená sťažnosť M. B., T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. M. P., M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie čl. 1 ods. 1 a 2 a čl. 2 ods. 2 ústavy, a to nesprávnym úradným postupom a nečinnosťou Ministerstva financií Slovenskej

republiky (ďalej len „ministerstvo“) a Slovenskej obchodnej inšpekcie a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 199/10-43 z 1. júla 2010.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

«Sťažovateľ dňa 10. 10. 2001 uzatvoril s nebankovým subjektom A. spol. s r. o. zmluvu o tichom spoločenstve, na základe ktorej vložil do spoločnosti peňažný vklad 300.000,- Sk a dňa 25. 10. 2001 uzatvoril so spoločnosťou B., s. r. o. zmluvu o pôžičke, podľa ktorej tejto spoločnosti požičal 300.000,- Sk. Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 3K 45/02 zo dňa 20. 12. 2002 vyhlásil konkurz na majetok spoločnosti A. spol. s r. o. a uznesením sp. zn. 5K 12/02 zo dňa 3. 9. 2002 vyhlásil konkurz na majetok spoločnosti B., s. r. o. V dôsledku týchto skutočností už žalovanému neboli vyplatené finančné prostriedky v zmysle zmluvy o tichom spoločenstve resp. zmluvy o pôžičke ani inak vrátené a pravdepodobne už ani nikdy nebudú vyplatené.

Je všeobecne a verejne známou skutočnosťou, ktorú nie je potrebné dokazovať, že spoločnosti B., s. r. o. a A. spol. s r. o. vykonávali činnosť, ktorú bola oprávnená vykonávať len investičná spoločnosť alebo investičný fond podľa zákona 248/1992 Zb. o investičných spoločnostiach a investičných fondoch. V prípade, že by toto tvrdenie nemal ústavný súd za preukázané, sme schopní predložiť dôkazy o tomto tvrdení. ...

V zmysle § 37 ods. 4 zákona 248/1992 Zb. „Ak ministerstvo (financií) zistí, že neoprávnená osoba vykonáva činnosť, ktorú je podľa tohto zákona oprávnená vykonávať investičná spoločnosť alebo investičný fond, zakáže jej vykonávanie tejto činnosti a uloží jej pokutu až do výšky 25 000 000 Sk.“

V zákone bola teda celkom jednoznačne určená povinnosť ministerstva financií zakázať činnosť neoprávneným prevádzkovateľom uvedených činností. Nečinnosť ministerstva teda nemôže byť ničím iným, ako porušením zákona, zvlášť ak je známe, že ministerstvo financií malo informácie o činnosti týchto osôb, nakoľko činnosť týchto osôb bola verejne známa pravdepodobne každému jednému občanovi SR v dôsledku mimoriadne masívnej reklamnej kampane, ktorá ich odôvodňovala predpokladať, že štát by nedopustil podnikanie a masívny marketing týchto osôb, ak by nebolo v súlade so zákonom. V zákone bola teda jednoznačne zakotvená povinnosť ministerstva konať ex off.

Ministerstvo financií SR nekonalo ani v prípade spoločnosti B., s. r. o., ani v prípade spoločnosti A. spol. s r. o., čím porušilo zákon 248/1992 Zb. a spôsobilo sťažovateľovi škodu.

V zmysle § 18 vtedy platného zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom: „Štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia. Zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.“ Nesprávnym úradným postupom je aj nečinnosť orgánu verejnej moci. Nesprávnym úradným postupom je preto aj porušenie povinnosti konať ex offio podľa § 37 ods. 4 zákona 248/1992 Zb.

Existencia škody vyplýva z vyššie uvedených zmluvných vzťahov medzi sťažovateľom a tzv. nebankovými subjektami. Nesprávny úradný postup štátu spočíva nekonaní ministerstva financií podľa § 37 ods. 4 zákona 248/1992 Zb., ktoré bolo povinné konať. Príčinná súvislosť medzi škodou a nesprávnym úradným postupom je daná tým, že ak by ministerstvo financií konalo (včas a riadne), škoda by sťažovateľovi nikdy nebola vznikla, pretože by v prvom rade nikdy nebol uzatvoril zmluvu so subjektom, ktorého činnosť bola zakázaná, resp. by takáto zmluva bola zo zákona neplatná.

V zmysle § 3 zákona č. 147/2001 Z. z. o reklame (a rovnako aj podľa predchádzajúceho zákona č. 220/1996 Z. z.) „reklama nesmie byť klamlivá a nesmie zneužívať dôveru spotrebiteľa, nedostatok jeho skúseností alebo vedomostí, a rovnako nesmie prezentovať produkty, ktorých výroba, predaj, poskytovanie alebo používanie sú zakázané“.

Podľa § 10 písm. d) zákona č. 147/2001 Z. z. o reklame dozor nad dodržiavaním tohto zákona vykonáva Slovenská obchodná inšpekcia.

Podľa § 11 toho istého zákona „Ak orgány dozoru podľa § 10 (ďalej len „orgán dozoru“) zistia porušenie tohto zákona, šírenie reklamy zakážu; šírenie reklamy môžu zakázať aj vtedy, ak hrozí porušenie ustanovenia § 3 ods. 2 alebo § 4 ods. 3. V rozhodnutí o zákaze šírenia reklamy orgán dozoru môže uložiť povinnosť zverejnenia tohto rozhodnutia alebo jeho častí a povinnosť zverejnenia opravného vyhlásenia v hromadných oznamovacích prostriedkoch.“

Zákon jednoznačne stanovuje povinnosť Slovenskej obchodnej inšpekcie konať ex offo a zakázať klamlivú reklamu. Je zrejmé, že nečinnosťou Slovenskej obchodnej inšpekcie došlo k porušeniu zákona o reklame, nakoľko existencia reklamy aj jej klamlivosť musela byť Slovenskej obchodnej inšpekcii známa.»

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Nesprávnym úradným postupom štátu - nečinnosťou Ministerstva financií SR a Slovenskej obchodnej inšpekcie bol porušený článok 1 ods. 1, článok 1 ods. 2 a článok 2 ods. 2 Ústavy SR.

2. Nesprávnym úradným postupom štátu - nečinnosťou Ministerstva financií SR a Slovenskej obchodnej inšpekcie bol narušený princíp právnej istoty a odôvodnené očakávanie sťažovateľa.

3. Právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Co 199/10 zo dňa 1. 07. 2010 bolo porušené právo sťažovateľa podľa článku 46 ods. 3 Ústavy SR.

4. Sťažovateľ má v zmysle článku 46 ods. 3 Ústavy SR právo domáhať sa náhrady škody, ktorá mu vznikla nesprávnym úradným postupom štátu - Ministerstva financií SR a Slovenskej obchodnej inšpekcie.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky z dôvodu porušenia základných práv a tým spôsobenej ujmy priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 20.000,-Eur.

6. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi nárok na náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 254,88 Eur za dva úkony právneho zastúpenia podľa § 11 ods. 3 Vyhl. 655/2004 Z. z., ktoré sa majú poukázať do 10 dní od vydania nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím, postupom alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody namietaným rozhodnutím, postupom alebo iným zásahom orgánu štátu, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra). Ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (napr. III. ÚS 199/02).

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti,

a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (napr. m. m. I. ÚS 178/09, IV. ÚS 428/09).

1. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy právoplatným rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 Co 199/10 z 1. júla 2010 tvrdiac, že má podľa čl. 46 ods. 3 ústavy právo domáhať sa náhrady škody, ktorá mu vznikla nekonaním – nesprávnym úradným postupom štátu – ministerstva a Slovenskou obchodnou inšpekciou.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

Rozhodovanie o náhrade škody patrí v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy do právomoci všeobecných súdov. Tento postup všeobecných súdov upravuje v danom prípade v súlade s čl. 46 ods. 4 ústavy zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) účinný od 1. júla 2004. Z tejto skutočnosti vychádza aj doterajšia rozhodovacia činnosť ústavného súdu (napr. II. ÚS 71/04).

Podľa § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z., a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa spravuje doterajšími predpismi. V prípade sťažovateľa je to konanie podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“).

Vzhľadom na to, že sťažovateľ sa ochrany svojho práva domáha na ústavnom súde v súvislosti s namietaným porušením svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy

rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 199/10-43 z 1. júla 2010, t. j. namieta porušenie svojho základného práva, ktoré reálne uplatnil v napadnutom konaní pred krajským súdom (a nie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy), odmietol ústavný súd túto časť sťažnosti pre nedostatok svojej právomoci.

Ústava v čl. 46 ods. 1 garantuje každému domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Sťažovateľ síce uplatnil na všeobecnom súde svoje základné právo garantované v čl. 46 ods. 3 ústavy v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 6 Co 199/10, avšak porušenie tohto práva nemôže spájať s výsledkom tohto konania – s rozsudkom z 1. júla 2010. Právomoc ústavného súdu preskúmať napadnutý rozsudok krajského súdu z hľadiska možného porušenia jeho základných práv by totiž bola daná len v prípade, ak by sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Napriek uvedenému ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok č. k. 6 Co 199/10-43 z 1. júla 2010 aj z hľadiska možného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy.

Okresný súd Bratislava I zamietol návrh sťažovateľa, ktorým sa domáhal od Slovenskej republiky zastúpenej ministerstvom, náhrady škody z titulu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom a nečinnosťou štátu a jeho orgánov podľa zákona č. 58/1969 Zb. Krajský súd rozsudkom č. k. 6 Co 199/10-43 z 1. júla 2010 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 14 C 53/2005-25 z 28. apríla 2010.

Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p), preskúmal napadnutý rozsudok, prejednal odvolanie bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Podľa § 18 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia.

Zodpovednosť podľa uvedeného zákonného ustanovenia je jednou z foriem objektívnej zodpovednosti štátu (bez ohľadu na zavinenie). Štát zodpovedá za škodu za súčasného splnenia troch podmienok. Sú nimi: 1/ existencia škody (majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch), 2/ nesprávny úradný postup štátu, 3/ príčinná súvislosť medzi škodou a nesprávnym úradným postupom. Zák. č. 58/1969 Zb. bližšiu definíciu pojmu nesprávny úradný postup neobsahuje. Nesprávnym úradným postupom môže byť akákoľvek činnosť spojená s výkonom právomoci určitého štátneho orgánu, ak pri tomto výkone alebo v súvislosti s nim dôjde k porušeniu pravidiel ustanovených právnymi normami pre konanie štátneho orgánu alebo k porušeniu poriadku, ktorý vyplýva z povahy, funkcie alebo cieľov tejto činnosti; k nesprávnemu úradnému postupu môže dôjsť ako pri úkonoch v rámci činnosti, pri ktorej štátny orgán nerozhoduje, ako i v rámci jeho rozhodovacej činnosti (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 60/2003 uverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 1/2004).

V prejednávanej veci je odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa toho názoru, že štát nezodpovedá za škodu, ktorá žalobcovi vznikla tým, že spoločnosť A. spol. s r. o. a B., s r. o. nesplnila svoje záväzky vyplývajúce zo zmluvy o pôžičke a zmluvy o tichom spoločenstve. V konaní nebol preukázaný nesprávny úradný postup štátu zastúpeného ministerstvom financií ako jedna z podmienok vzniku zodpovednosti za škodu podľa § 18 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. Žalobca uzavrel predmetnú zmluvu o pôžičke a zmluvu o tichom spoločenstve so spoločnosťou B., s r. o. a A. spol. s r. o. v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. Ide tu o dvojstranné právne úkony, ktoré vznikli ako výsledok vzájomných a zhodných prejavov slobodnej a vážnej vôle, ktorá bola prejavovaná určite a zrozumiteľne (§ 37 ods. 1 Obč. zák.). Na základe týchto zmlúv vznikli medzi žalobcom a spoločnosťou B., s r. o. a A. spol. s r. o. súkromnoprávne vzťahy, do ktorých štát zastúpený ministerstvom financií nemohol zasahovať. Tu platí, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach, v rozsahu a spôsobom, ktorý stanoví zákon (čl. 2 ods. 3 Ústavy SR). Štát mal v zmysle zák. č. 385/1999 Z. z. kompetenciu vykonávať dohľad a v rámci neho ukladať sankcie správcovským a investičným spoločnostiam, investičným fondom, depozitárom, núteným správcom a likvidátorom v prípade kolektívneho investovania podľa tohto zákona. V danej veci sa však zo strany spoločnosti B., s r. o. a A. spol. s r. o. nejednalo o kolektívne investovanie, pretože tieto obchodné spoločnosti

nevykonávali činnosť, ktorú je podľa uvedeného zákona oprávnená vykonávať investičná alebo správcovská spoločnosť, resp. investičný fond.

Keďže teda nebola splnená jedna z podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa § 18 ods. 1 zák. č. 58/1969Zb., ktorou je nesprávny úradný postup štátu, žalobe nebolo možné vyhovieť.

Z uvedeného vyplýva, že napadnutý rozsudok je vecne správny a preto ho odvolací súd potvrdil podľa § 219 ods. 1 O. s. p.“

Podľa názoru ústavného súdu rozsudok krajského súdu nevykazuje známky svojvôle ani arbitrárnosti, jeho odôvodnenie zodpovedá rozsahu a dôvodom odvolania a podľa názoru ústavného súdu je ústavne akceptovateľné. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že aj keby sťažovateľ namietal sťažnosťou porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu, bol by dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

2. Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľ namieta aj porušenie čl. 1 ods. 1 a 2 a čl. 2 ods. 2 ústavy nesprávnym úradným postupom štátu spočívajúcim v nečinnosti ministerstva a Slovenskej obchodnej inšpekcie, a to „*nekonaním ministerstva financií podľa § 37 ods. 4 zákona 248/1992 Zb.*“, ktorému bola „*jednoznačne určená povinnosť zakázať činnosť neoprávneným prevádzkovateľom... činností*“, ktoré boli oprávnené vykonávať len týmto zákonom ustanovené subjekty.

V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že namietanú nečinnosť ministerstva a Slovenskej obchodnej inšpekcie mohol a mal sťažovateľ riešiť prostredníctvom právnych nástrojov, ktoré mal k dispozícii v systéme všeobecných súdov v správnom súdnictve podľa § 250t a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd konštatuje, že sťažnosť je prima facie v tejto časti nespôsobilá stať sa predmetom meritórneho posúdenia zo strany ústavného súdu. Sťažovateľ totiž namieta porušenie „svojho základného práva“ nesprávnym postupom štátu, a to nečinnosťou ministerstva a Slovenskej obchodnej inšpekcie v spojení s takým ustanovením ústavy,

z ktorého mu nevyplýva žiadne základné právo alebo sloboda, ochranu ktorých by mu ústavný súd v konaní podľa čl. 127 mohol poskytnúť; namieta totiž, že bol porušený čl. 1 ods. 1 a 2 a čl. 2 ods. 2 ústavy a že bol porušený princíp právnej istoty a jeho odôvodnené očakávanie. Ustanovenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy neustanovujú žiadne základné právo alebo slobodu, ktorých ochrany by sa fyzické osoby alebo právnické osoby mohli domáhať v konaní podľa čl. 127 ústavy.

Na základe uvedeného ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 51/04) konštatuje, že medzi označeným postupom ministerstva a Slovenskej obchodnej inšpekcie a namietaným porušením čl. 1 ods. 1 a 2 a čl. 2 ods. 2 ústavy absentuje relevantná súvislosť, preto je sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená a ústavný súd ju v tejto časti odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších požiadavkách sťažovateľa už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2011